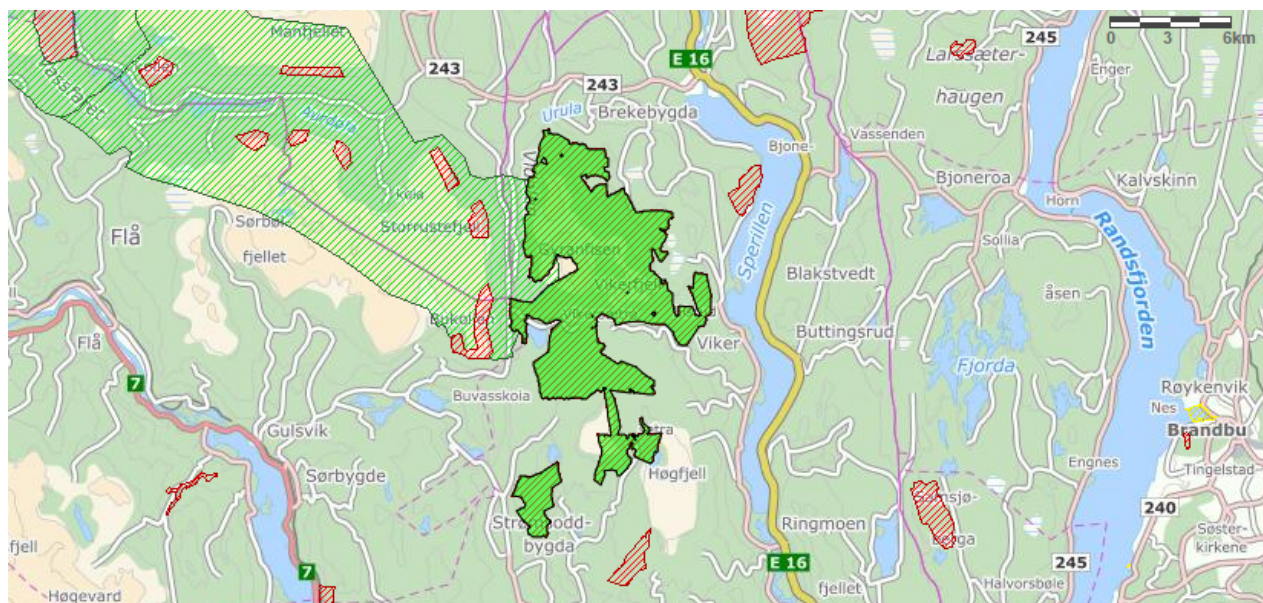

Forenklet besøksstrategi for

Vikerfjell naturreservat

som grunnlag for informasjonstiltak

Fylkesmannen i Buskerud

Drammen, september 2017

1. Innledning

Vikerfjell er et stort naturreservat i Ringerike kommune i Buskerud. Området dekker et areal på ca. 80 km² og ble opprettet i juni 2016 gjennom ordningen med frivillig vern av skog. Formålet med vernet er å ta vare på et stort og variert område med skog, fjell, vann og myr.

I verneforskriften for området går det frem at det *skal* utarbeides en forvaltningsplan for naturreservatet. Det er naturlig at en besøksstrategi er en del av en slik forvaltningsplan. Å utarbeide en forvaltningsplan for et stort område som Vikersfjell er imidlertid en omfattende prosess som tar noe tid, og Fylkesmannen mener det er behov for å sette opp informasjonsplakater og eventuelt gjøre andre informasjonstiltak før en forvaltningsplan er klar. Denne forenklete besøksstrategien blir derfor laget som grunnlag for informasjonstiltak for verneområdet, og vil revideres og implementeres i ny forvaltningsplan når denne utarbeides.

2. Kunnskapsgrunnlaget

Vikerfjell ligger nord i Ringerike kommune, vest for Sperillen. Selve Vikersfjell på 1039 m.o.h. ligger rett vest for Elsrud, men navnet brukes også om et større fjellparti. Naturreservatet er et stort og sammensatt område som omfatter Vikersfjell, Gyranfisen, Treknatten og deler av Urdevassfjellet. Mellom disse er det lavere fjelltopper, lavfjellsplatå, myrområder og vann, samt skogkledde daler og lisider. Reservatet er dominert av fattige bergarter og fattige vegetasjonstyper. På toppene er det mye bart fjell. Den største skogen finnes i Vidalen og ved Fossholmfjellet.

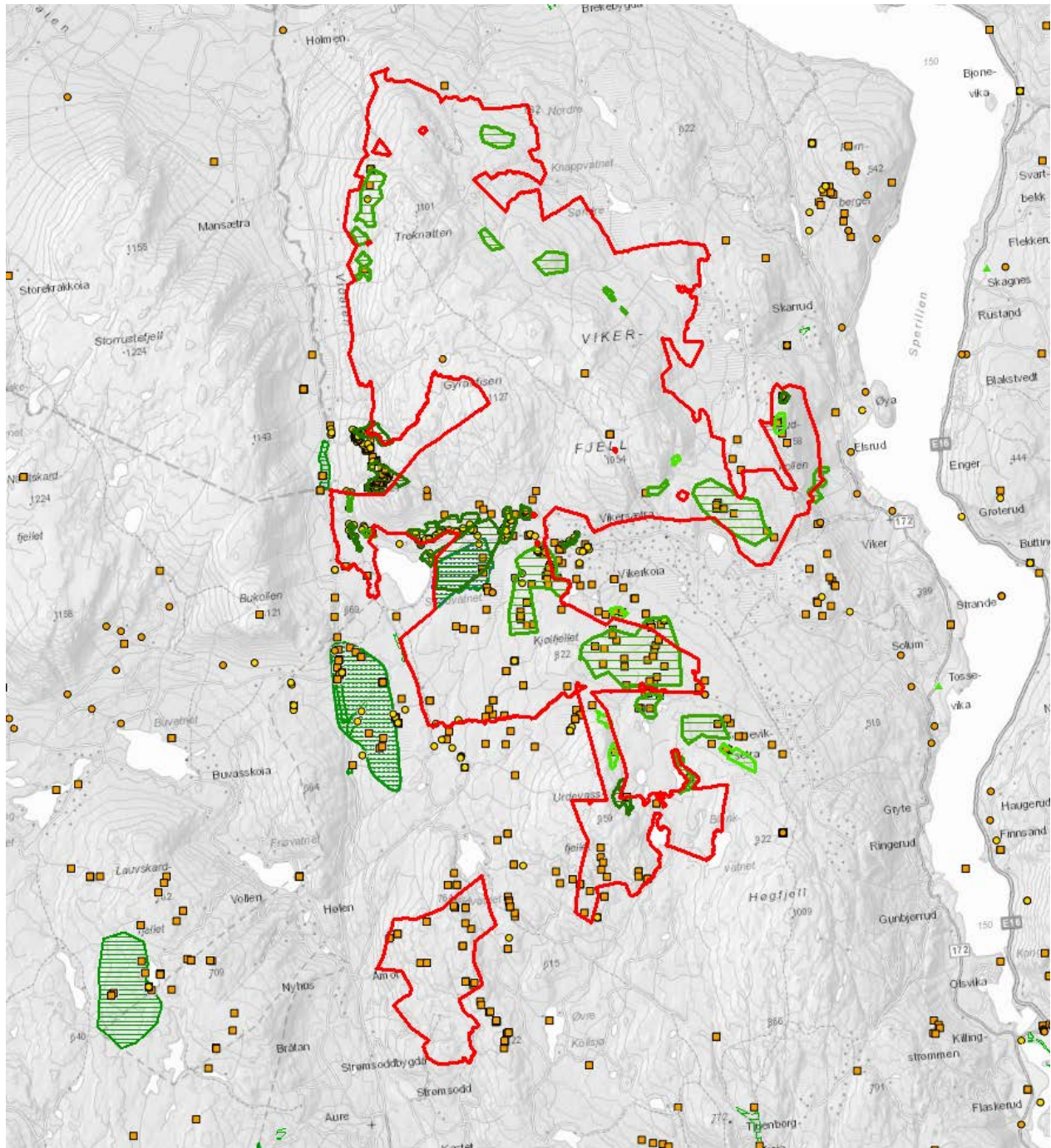
Formålet med vernet er å bevare et stort og variert område med skog, fjell, vann og myr, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Skogen er lite påvirket av nyere tids inngrep og har innslag av urskognære arealer. Reservatet har særskilt verdi for det biologiske mangfoldet ved at det inneholder store forekomster av sjeldne og sårbare lavarter knyttet til gamle og døde trær, og at de store, sammenhengende gammelskogsområdene gir leveområde for arealkrevende naturskogarter.

Vikerfjell naturreservat ble kartlagt for naturverdier i verneprosessen (Midteng m.fl. 2015). Denne rapporten gir et godt kunnskapsgrunnlag om naturverdiene i området. Gjennom verneprosessen og forvaltning av området siden vernevedtaket er det også fremkommet viktig informasjon om brukerinteresser mer mer i området. Denne kunnskapen tas med inn i arbeidet med besøksstrategi og senere forvaltningsplan for området.

2.1 Sårbare naturverdier

Naturverdiene i Vikersfjell naturreservat er i hovedsak knyttet til store, sammenhengende arealer med gammel barskog og forekomster og potensiale for arter knyttet til dette som leveområde. Forekomster av truede arter er sparsom og lite konsentrert, og i hovedsak lavarter som er knyttet til gamle og døde trær. Spesielt utbredt i området er laven mjuktjafs som i nasjonal sammenheng har en stor utbredelse i naturreservatet. Truslene mot de sårbare naturverdiene er først og fremst knyttet til hogst og fysiske inngrep, samt ytre påvirkning som f.eks. luftkvalitet som kan påvirke spesielt lavartene negativt.

På bakgrunn av dette anses Vikerfjell naturreservat som et forholdsvis robust område når det kommer til ferdsel og besøk.

Registrerte naturverdier i Vikerfjell naturreservat og tilgrensende arealer. Dataene er hentet fra Artskart, Naturbase og rapport om naturverdier fra verneprosessen (Midteng 2015).

2.2 Reiselivet

Reiselivet på Vikersfjell er i hovedsak knyttet til tilreisende dagsturister, utleiehytter og miljøbasert reiseliv som jakt, fiske og friluftsliv. Det er tre serveringsteder/varmestuer like utenfor reservatet som er sesongåpne, og prepareres ca 30 km med skiløyper innenfor verneområdet. DNT Ringerike har Vikerskoia som er en ubetjent hytte i DNTs hyttenettverk. Kartlegging av eksisterende data viser at det er ca 15 km med merkede stier i verneområdet. Der er gitt penger til et nytt skiltprosjekt for å merke stier og løyper i området. Det er også organisert et felles fiskekort for området som gir mulighet for å fiske i 40 vann.

Om lag 1000 fritidsboliger sogner til Vikersfjell, i hovedsak øst og sør for verneområdet. Nye hyttefelt er under utvikling. Det er opprettet et utviklingsprosjekt, «Visit Vikersfjell», som har som mål å få området mer attraktivt og synlig, øke aktivitetene og å utvikle området videre.

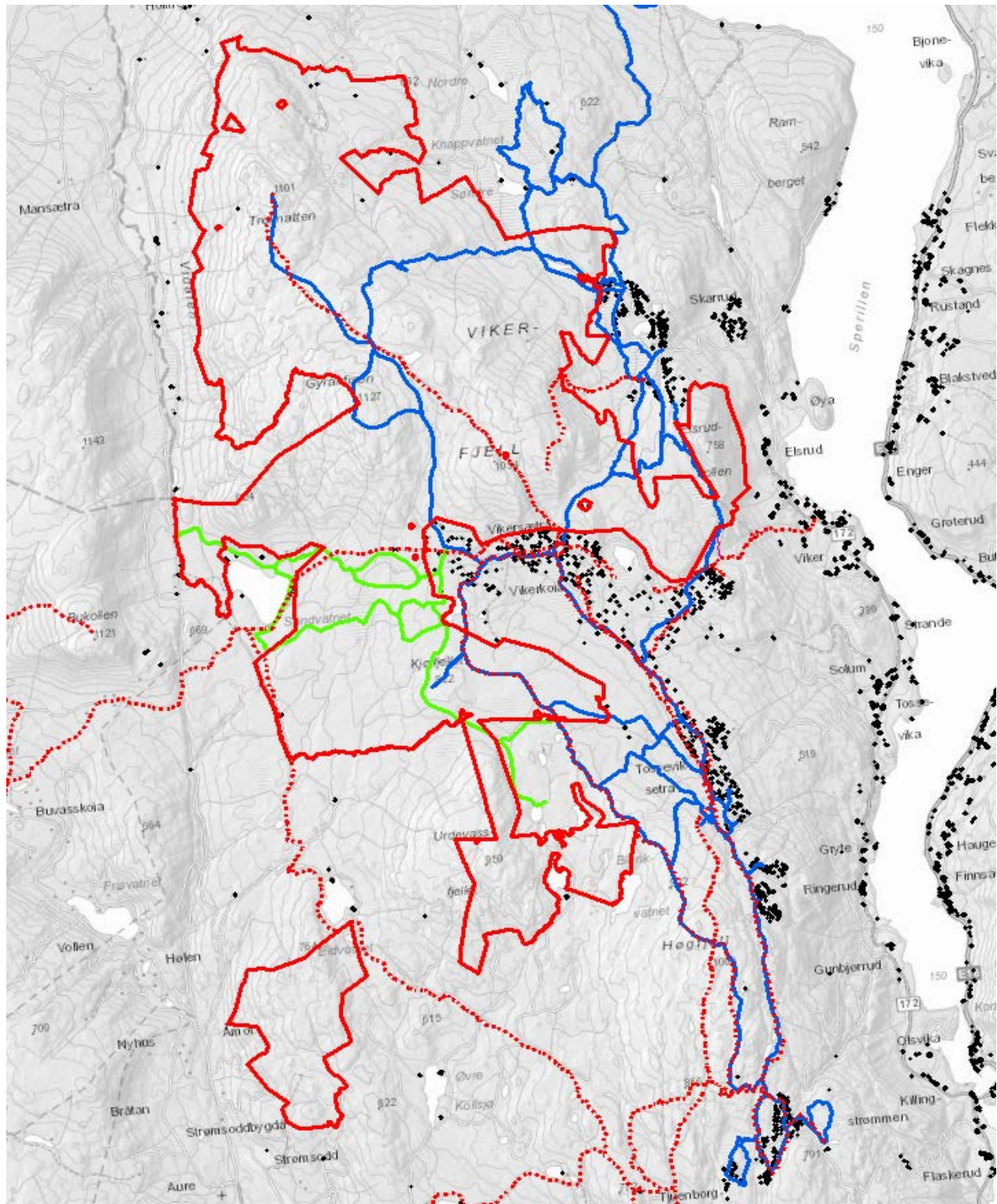
Årlig arrangeres det skiløp og hundeløp som går gjennom verneområdet.

2.3 Den besøkende

De fleste som besøker verneområdet antas å være knyttet til området som hytteiere eller lokale innbyggere og grunneiere. I tillegg kan vi forvente at det er noen tilreisende fra regionen og fra Østlandsområdet for øvrig som besøker Vikersfjell for å oppleve området, men antallet antas å være begrenset. Hovedmålgruppen for denne besøksstrategien er derfor hytteiere og lokale som er knyttet til området gjennom eiendom eller bruk. Disse bruker naturreservatet som rekreasjonsområde, og til en viss grad til næringsutøvelse gjennom miljøbasert reiseliv som jakt, fiske og opplevelsestilbud. Den viktigste opplevelsesverdien antas å være Vikersfjell som et godt bevart naturområde med høyfjell uten større tekniske inngrep. Nærhet til store befolkningssentra gjør områder attraktivt som hytte- og friluftsområde.

En spesiell opplevelsesverdi for Vikersfjell er at det er et stort skog- og fjellområde uten tyngre tekniske inngrep. Her er utsikt fra Elsrudkollen mot vest.

Oversikt over stier (rød stiplet), skiløyper (blå), hundeløyper (grønn) og hytter (sorte prikker) i tilknytning til Vikerfjell naturreservat. Vernegrensen er heltrukket rød.

3. Mål og strategiske grep

3.1 Mål med besøksforvaltning

Mål for verneverdiene

I verneforskriften er det en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Fylkesmannen har som mål at flest mulig besøkende skal kunne oppleve Vikerfjell naturreservat uten at det går på bekostning av verneverdiene. For forvaltningen av verneområdet er det ikke noe mål i seg selv at antallet besøkende skal øke, men det er en forventning om økt besøk som følge av økt fokus på området gjennom grunneiernes utvikling og statusen som naturreservat. Reiselivet har som mål at antall besøkende til området skal øke, og Fylkesmannen må følge med på denne utviklingen.

Vi vurderer området til å være robust ift. besøk, og at det tåler en økning i antall besøkende. Samtidig kan det være behov for forebyggende tiltak for å ta vare på verneverdiene, som god informasjon ved innfallsporter og enkel tilrettelegging gjennom f.eks. kanalisering på slitasjeutsatte stier. På lengre sikt er verneverdiene i området antatt å øke med økt alder på skog som gir flere levesteder for en rekke arter. Det er ikke antatt at denne utviklingen kommer i konflikt med økt antall besøkende, men arter som er sårbare for forstyrrelser (f.eks. rovfugl) kan dukke opp i området og må da vurderes spesielt.

Mål for reiselivet

Det er et poeng at eventuelle tilretteleggingstiltak og informasjonstiltak skal bygge opp under reiselivets behov for å kunne tilby en arena for naturlige opplevelser innenfor en bærekraftig ramme. Imidlertid skal dette hensynet ikke overskygge målsettingen om å ivareta verneverdiene.

Mål for den besøkende

Vikerfjell naturreservat har gjennom sine kvaliteter mye å tilby besøkende som søker rekreasjon i et naturområde som fremstår som urørt. Det er en forventning om at antall besøkende vil øke, og et mål om at de besøkende tas imot på en god måte på vei inn i verneområdet. Økt besøk i et område som tåler det er etter Fylkesmannens vurdering for øvrig positivt for å øke forståelsen for naturvern hos befolkningen generelt.

3.2 Strategiske grep

Et første strategisk grep for Vikerfjell er å sørge for god informasjon om verneområdet ved de innfallsporter som det kommer flest besøkende. Dette er også hovedmålet med denne strategien. Informasjonen skal ønske velkommen til verneområdet på en god måte, men samtidig minne om de verneverdier og hensyn som finnes.

Da mye av besøket i verneområdet har utgangspunkt i eksisterende hytter og innfallsporter er det begrenset med muligheter til å styre denne ferdselen på en stor skala. For hver innfallsport er det imidlertid mulig å kanalisere ferdselen dersom videre arbeid og forvaltning tilsier behov for det.

4. Tiltaksplan

I første omgang begrenses tiltakene til informasjon og innhenting av mer kunnskap. Tiltak som skal gjennomføres er:

Hva	Når	Samarbeidsparter
Utarbeidelse og oppsetting av 4-5 informasjonspunkter ved største innfallsportene til naturreservatet (vedlegg 1). Det er tenkt én plakat a 70x100cm per informasjonspunkt. Det er ikke planlagt temaplakat, men kan evt. lages en temaplakat om gammel skog dersom det er innspill rundt dette.	Høst 2017, oppsett sommer 2018	SNO, Miljødirektoratet, Grunneiere, kommunen
Merking av naturreservatet med naturreservatskilt.	2018	SNO
Innhenting av informasjon om antall besøkende som referanseverdi ved bestemt(e) punkt. Punkt(ene) avklares i samarbeid med Statens naturoppsyn, men bør om mulig være et sted der antall besøkende kan måles både sommer og vinter.	2018	SNO
Utarbeidelse av sti- og løypeplan for naturreservatet som viser omfanget av stier, løyper og annen tilrettelegging i reservatet.	2017/2018	Løypelag/brukerinteresser, grunneiere, SNO
Utarbeidelse av forvaltningsplan for reservatet som inkluderer en revidert besøksstrategi.	2018/2019	Høringsparter

I det videre arbeidet med området og forvaltningsplan vil det være aktuelt å se på mer konkrete tilretteleggingstiltak, kanaliseringstiltak og andre informasjonstiltak, samt mer konkrete føringer for forvaltning av reservatet..

Litteratur:

Midteng, R., Bendiksen, E. og Hofton, T.H. 2015. «Naturfaglig registreringer av Vikersfjell-Eivasskollen i Ringerike-et område tilbudt til frivillig vern av skog. Rapport mai 2015. Asplan Viak rapport 2015. Unummerert. 106 s.»

Vedlegg 1 – Aktuelle plasseringer for informasjonsplakater

